

SCRIPTA

Numéro Scripta : 4171

Auteur(s) : Louis IX, France (roi)

Bénéficiaire(s) : Bayeux (chapitre cathédral)

Genre d'acte : bref/mandement

Authenticité : non suspect

Datation : ...1250...

Action juridique : autre

Langue du texte : latin

Analyse

Mandement de Louis [IX], roi de France, adressé à Étienne de la Porte, concernant la convention conclue entre le doyen et le chapitre de Bayeux, d'une part, et les habitants de la cité de Bayeux, d'autre part.

Tableau de la tradition

Éditions principales

a. Delisle Léopold, *Cartulaire normand de Philippe-Auguste, Louis VIII, Saint-Louis et Philippe le Hardi*, Caen, Harde l (MSAN ; 16, 2e série, 6, p. 160-390), 1852, n° 1187, p. 326.

Dissertation critique

Datation proposée par L. Delisle.

Texte établi d'après a

Ludovicus, Dei gratia, Francorum rex, dilecto et fideli suo, Stephano de Porta, salutem et dilectionem. Cum contentio verteretur inter dilectos nostros decanum et capitulum Baiocenses, ex una parte, et cives nostros Baiocenses, ex altera, super eo quod dicunt predicti cives homines manentes in soppis ecclesie Baiocensis et in maneriis prebendarum et dignitatum ejusdem ecclesie, necnon et clericos uxoratos, et mulieres viduas, si prefati homines, clerici et vidue mercaturas exercean t, ratione dictarum mercaturarum debere contribuere cum ipsis civibus in talliis nostris, respondentibus ad hoc predictis decano et capitulo, quod predicti homines manentes in soppis et maneriis supradictis necnon et clericis uxorati et vidue Baiocenses temporibus clare memorie Philippi, avi nostri, et regis Ludovici, genitoris nostri, et nostro etiam usque nunc de predictis talliis fuerunt liberi et immunes, nec de eis aliquid exsolverunt, licet exercerent easdem mercaturas vel similes quas modo exercent ; vobis mandamus, quatinus ad civitatem Baiocensem personaliter accedentes una cum Luca de Villaribus, ballivo nostro Constanciensi, cui hoc idem per litteras nostras mandamus, inquiratis per bonos et fidedignos viros cum diligencia veritatem qualiter super premissis fuerit usitatum temporibus regis Philippi et Ludovici, genitoris nostri, et nostro, et utrum predicti homines manentes in soppis et maneriis predictis, clerici uxorati et vidue exercentes easdem vel similes mercaturas quas modo exercent, unquam predictis temporibus aliquid solverunt de talliis supradictis, et inquisitionem quam super hoc feceritis, sub sigillis vestris clausum (sic), nobis ad octabas instantis Candelose afferatis vel mittatis. Quam diem partibus assignavimus coram nobis.

(À la suite du mandement du roi est transcrite la transaction suivante :)

Talis est pacis conventio ordinata, si domino regi sederit, inter decanum et capitulum Baiocenses, ex una parte, et cives Baiocenses, ex altera, ita videlicet quod vidue mulieres in civitate Baiocensi commo rantes, que mercaturas exeruerint, sicut alii mercatores tallie domini regis subjacebunt ; si vero de suo proprio reddito vel mobili

sine mercimonio faciendo vixerint, de dicta tallia immunes et libere remanebunt., Item, concessum est hinc et inde de clericis conjugatis, quod, si predicto modo mercimonia exercuerint, tallie predictae sicut alii mercatores subjacebunt ; si vero pagamenum (sic), libros vel hujusmodi ministeria ad ecclesiam pertinentia vendiderint, vel si de suo redditu vel proprio sine mercimonio vixerint, predictae tallie minime subjacebunt. Item, de soppis que sunt ex parte ecclesie et que sunt ex altera parte vie, ita concessum est : quod levantes in eis et surgentes commorando, pro aliquo mercimonio quod in eis exercent vel extra, dum modo non portent illud extra soppas, propter hoc dicte tallie non subjacebunt ; sed, si extra soppas grossa mercimonia exercuerint, communiter sicut alii mercatores pro dicto mercimonio dicte tallie subjacebunt. Item, de masuris pertinentibus ad dignitates vel prebendas ecclesie, concessum est, quod, si quis feodatus predicta mercimonia in eis exercuerint (sic), tallie sepe dicte subjacebit, per illud mercimonium tamen extra dictam masuram justiciandus ; si vero aliquis non feodatus manserit in mansura canonici, ipse immunis erit a tallia ; et, si plures fuerint hospites qui mercaturas exercent, unus tantum de tallia immunis erit quem canonicus elegerit ; si domus feodata ad canonicum redierit, predicta libertate gaudebit ; si vero interim feodetur, ad pristinam consuetudinem revertetur.